

Analysavdelningen
Inger Söderbom

Förvaltningstjänster inom premiepensionen

1 Inledning

Pensionsmyndigheten har ett konsumentuppdrag från regeringen att stärka pensionssparares och pensionärens ställning som konsument. Vi följer därför upp förra årets rapport om förvaltningstjänster med en ny som behandlar förvaltningsföretagens utveckling och verksamhet.

2 Slutsatser

Många kunder upplever förvaltningsföretagens marknadsföringsmetoder som vilseledande, påträngande och aggressiva. Klagomålen på förvaltningsföretagen inom premiepensionen till Pensionsmyndighetens kundservice mer än fördubblades mellan 2013 och 2014. Av samtliga klagomål under 2014 gällde mer än en tredjedel förvaltningsföretagen.

Tack vare den nya rabattmodellen för fondavgifter, som Pensionsmyndigheten införde den 1 januari 2015, har priserna på förvaltningsföretagens fonder pressats ned med drygt en fjärdedel jämfört med för ett år sedan. Den genomsnittliga avgiften efter rabatt på förvaltningsföretagens fonder den 30 april 2015 låg på 0,52 procent jämfört med 0,50 procent för samtliga fonder på fondtorget.

Dyrast för en sparare är Indecap, ägt av de fristående sparbankerna. Baserat på den genomsnittliga summan 114 000 kronor som en sparare hade på sitt konto vid utgången av 2014 samt fondavgift och fast avgift per den 30 april får en genomsnittlig kund hos Indecap betala 1 300 kronor för ett års förvaltning. Det är 8,5 gånger mer än den sparare som ligger i förvaltsfonden AP7 Såfa och betalar 140 kronor på ett år.

Från början tog ett förvaltningsföretag en fast årlig avgift för att välja ut ett antal fonder på fondtorget åt sina kunder. Nu uppger endast två företag att de tar ut en årsavgift. I stället erbjuder många förvaltningsföretag fond-i-fonder. En del företag har gått över till vanliga fonder. De slipper då betala avgift till de underliggande fonderna om det inte är så att de själva förvaltar dessa. Det finns förvaltningsföretag som bedriver aktiv telemarketing för att värva kunder till fonder inom premiepensionssystemet men inte har tydliga kopplingar till några fonder. En ny typ av företag, som ursprungligen erbjöd el- och teleabonnemang, börjar dyka upp som marknadsförare av premiepensionsfonder. I vissa fall med tydlig koppling till fondbolag i vissa fall inte. Förvaltningsföretagens historik, utveckling och inriktning visar att det är en heterogen samling företag. Vi väljer att lista 20 företag med utgångspunkt från förra årets rapport. Urvalet är därmed delvis godtyckligt.

Förvaltningsföretagen förvaltar cirka 87 miljarder kronor åt cirka 600 000 premiepensionssparare i sammanlagt 65 fonder. Förvaltningsföretagens andel av det totala premiepensionskapitalet i fonder utgör cirka en tiondel.

2015-09-22

3 Förvaltningsföretag

Med förvaltningsföretag menar vi här företag där verksamhet går ut på att genom marknadsföringsåtgärder överta pensionsspararnas förvaltning av premiepensionskapitalet genom att placera det i olika fonder på Pensionsmyndighetens fondtorg. Marknadsföringen av tjänsterna sker vanligen genom telefonförsäljning, via webbsajter och/eller genom försäkringsmäklare. Vår definition ringar inte helt in de olika företag som agerar på denna marknad. Nedan går vi därför igenom förvaltningsföretagens historik, utveckling och inriktning.

3.1.1 Från diskretionär förvaltning till fond-i-fond och egna fonder
Ursprungligen tog ett förvaltningsföretag en fast årlig avgift för att välja ut ett antal fonder på fondtorget åt spararen, så kallad diskretionär förvaltning. På uppdrag av regeringen försvårade Pensionsmyndigheten för förvaltningsföretagen att utföra massfondbyten genom att införa olika tekniska hinder. Många av förvaltningsföretagen startade i stället fond-i-fonder. Då försvinner behovet av att byta fonder på myndighetens fondtorg för kundens räkning. I stället behöver företaget övertyga kunderna att investera i företagets fond-i-fond och sedan se till att de ligger kvar i fonden. En del förvaltningsföretag har också gått över till vanliga fonder. De slipper då betala avgift till de underliggande fonderna om det inte är så att de själva förvaltar dessa. Förvaltningsmodellerna kan också blandas.

Ett exempel på denna utveckling och ett företag som har en blandad modell är Advisor. Advisor Kapitalförvaltning erbjöd före 2012 diskretionär förvaltning av premiepensionskapitalet. Det innebar att de valde fonder på fondtorget åt kunder som betalade en årlig avgift. I slutet av 2012 ombildades företaget till Advisor Fondförvaltning AB och fick tillstånd att bedriva fondverksamhet. De fick också förnyat tillstånd för diskretionär förvaltning. I mars 2013 övertog Advisor fonden Aktiv Världen på fondtorget från fondbolaget Lundmark & Co Fondförvaltning AB. Fonden döptes om till Advisor Världen. Advisor tar fortfarande en årsavgift av sina kunder och väljer fonder på fondtorget åt dem. I de flesta kunders portföljer ingår 50 procent i Advisors egen Världenfond. Från början bytte Advisor fonder med hjälp av PIN-kod. När den möjligheten upphörde övergick företaget till fondbyten med hjälp av blanketter.

Ett annat exempel är IKC Fonder, som erbjuder fond-i-fonder. IKC 0-50 är en fond-i-fond, där fyra av fondens tio största innehav är andelar i IKC:s andra fonder.

3.1.2 Förvaltningsföretag utan känd koppling till specifika fonder

I årets rapport om förvaltningstjänster är Lundstedt Fond & Finans AB, Svensk Pensionstjänst och Konsument Rådgivningsbyrån nya företag på listan. De uppger på sina hemsidor att de erbjuder premiepensionsförvaltning, men det finns ingen uppgift om vilka fonder de investerar spararnas pengar i. Samma sak gäller för Keynes & Partners och Svensk Fondanalys. Genom att ta del av ett brev till en sparare vid tidpunkten för författandet av förra årets rapport om förvaltningstjänster inom premiepensionen kunde vi koppla Lifes fonder till företaget Keynes & Partners. I år kan vi konstatera att Lundstedt Fond & Finans driver aktiv telemarketing för att värva kunder till åtminstone en fond inom premiepensionssystemet. Då företagen på sina

hemsidor inte uppger vilka fonder de placerar kundernas premiepensionspengar i finns de inte med på listan över förvaltningsföretagens fonder längre fram i rapporten.

3.1.3 Från el- och telefonabonnemang till premiepensionsfonder

En ny typ av företag har börjat dyka upp som marknadsförare av premiepensionsfonder. Enligt Barasparas hemsida går deras affärsidé ut på att ”ta hand om våra medlemmars komplexa och tidskrävande vardagsavtal inom el, försäkringar, premiepension och sparande”. Läser man företagets historiebereskrivning får man ta del av att det var inom elavtal företaget startade sin verksamhet. Enligt hemsidan startades systerbolaget Zmartic Fonder för att erbjuda en ”smartare och billigare” premiepensionstjänst. Samtliga Zmartics Fonder är fond-i-fonder. Zmart Maximal är den fond som har högst avgift i vår sammanställning, se tabellen på sidan 8.

Konsument Rådgivningsbyrån har ett liknande upplägg, men utan koppling till ett fondföretag eller fonder på företagets hemsida. Det samma gällde företaget KonsumentSpar, som fanns med i förra årets rapport om förvaltningsföretagen. Båda dessa företag beskriver sig/beskrev sig som ideella föreningar på hemsidorna.

3.1.4 Heterogen samling företag

Genomgången ovan av förvaltningsföretagens historik, utveckling och inriktning visar att det är en heterogen samling företag. Genom beskrivningen förklarar vi valet av de företag som förekommer i rapporten. Vi väljer att lista 20 företag med utgångspunkt från förra årets rapport. Det kan finnas fler förvaltningsföretag än de som är upptagna i vår sammanställning.

2015-09-22

4 Förvaltningsföretagens verksamhet

Tabellen nedan sammanfattar förvaltningsföretagens verksamhet.

Förvaltningsföretag, namn som används i marknadsföringen	Associerade företagsnamn	Årlig avgift kronor	Försäkring ingår	Antal fonder	Antal kunder, cirka	Kapital, miljoner kronor, cirka	Kommentar
Advisor Fondförvaltning AB		645	Nej	1	40 000	3 564	
Aktiva Fonder i Sverige AB	Tidigare namn Mina PPM-Fonder	-		1	4 000	448	
Allra Pension AB	Tidigare namn Svensk Fondservice. Förvärvade Prognosia 2014.	-		6	145 000	20 814	
Cicero Fonder AB		-		8	12 000	1 290	
IKC Fonder AB	Ingår i koncernen IKC Holding, där också IKC Capital AB ingår med bifirma Fondbytesprogrammet Kapitalförvaltning Sverige	-		9	13 000	1 928	
Indecap AB erbjuder Fondguide Premiepension via fristående sparbanker, som äger Indecap		660	Ja	2	55 000	8 769	
Independent Investment Group Sweden AB		-		3	7 000	711	
JP-Fondval Aktiebolag		-		1	1 500	295	
Keynes & Partners	Registrerat som K&P Financial Group AB	-					Marknadsför andra företags fonder, dock okänt vilka fonder
Konsument Rådgivningsbyrå	Okänd registrering						Marknadsför andra företags fonder, dock okänt vilka fonder
Lundstedt Fond & Finans AB		-					Marknadsför andra företags fonder, dock okänt vilka fonder
Max Matthiessen Värdepapper AB		-		3	9 000	2 195	
Monetar Pensionsförvaltning, som ingår i Monyx Financial Group AB	Capinordic, f.d. Nordisk Fondservice, var bifirma till Monetar	-		8	146 000	18 441	
Naventi Kapitalförvaltning AB		-		5	13 000	2 040	
Solidar Pension AB		-		10	93 000	17 751	
Stellum Kapitalförvaltning AB	Enligt uppgift köpt kundregister från Strategi Placering som köpt från Positiv Pension	-		3	19 000	2 166	Stellum marknadsför Falcon Funds. Antal kunder och kapital för Stellum är baserat på det totala kapitalet och totala antalet kunder för dessa fonder på myndighetens fondtorg
Svensk Fondanalys, sff	Registrerat som Svensk fond- & försäkringsanalys Östgöta AB	-					Marknadsför andra företags fonder, dock okänt vilka fonder
Svensk Pensionstjänst AB							Marknadsför andra företags fonder, dock okänt vilka fonder
Söderberg & Partners	Registrerat som Söderberg & Partners Securities AB	-		2	30 000	5 661	
Zmartic Fonder AB marknadsförs av Baraspara Sverige AB	Zmartic Fonder är systerbolag till Baraspara, ägt av Zmart LTD	-		3	9 000	1 236	Baraspara marknadsför Zmartics fonder
Summa: 20				65	596 500	87 307	

2015-09-22

Förvaltningsföretagens verksamhet

I tabellen är företagen listade under de namn som de använder i samband med marknadsföring av förvaltningstjänster inom premiepensionen under våren 2015. I vissa fall kan ett annat företag stå bakom, de kan ingå i en koncern med annat namn, de kan använda sig av telemarketingföretag eller så kan företaget ha bytt namn. Dessa uppgifter finns i kolumnen "Associerade företagsnamn" och har hämtats från webbsajter eller annan publik information. Information om årlig avgift och försäkring kommer från företagens hemsidor under perioden maj - juli 2015.

Antal premiepensionskunder har uppskattats av Pensionsmyndigheten och uppgifterna om kapital kommer från myndighetens databas per den 30 april 2015. Det kan också vara så att förvaltningsföretaget har en lösare koppling till fondföretaget/förvaltaren och endast marknadsför deras fonder. Den informationen kommer från företagens hemsidor under perioden maj - juli 2015 och redovisas i kolumnen "Kommentarer".

4.1 Klagomål på förvaltningsföretag

Många kunder upplever förvaltningsföretagens marknadsföringsmetoder som vilseledande, påträngande och aggressiva. En del företag ger sken av att ringa från Pensionsmyndigheten. En kund berättar att hen får spam-SMS varje dag med uppmaning att lämna PIN-kod till förvaltningsföretaget, trots NIX-spärr på telefonen. Vissa förvaltningsföretag hotar med låg pension om man inte anlitar företagets tjänster. En del kunder säger att de inte ingått något avtal med ett förvaltningsföretag, men trots det fått fakturor.

Under 2014 registrerade Pensionsmyndighetens kundservice 1 130 klagomål på förvaltningsföretagen inom premiepensionen. Föregående år var siffran 547 stycken. Klagomålen på förvaltningstjänsterna har således mer än fördubblats. Om man ställer klagomålen på förvaltningsföretagen i relation till alla inkomna synpunkter till Pensionsmyndighetens kundservice utgjorde de 35 procent 2014. Det är en ökning med cirka 10 procentenheter från 2013. Ökningen mellan åren dessförinnan var också lika stor.

Då kapitalet i fonderna i april 2015 uppgick till totalt över 850 miljarder kronor och fortsätter att växa, dels genom nya pensionsinbetalningar och dels genom värdetillväxt utgör detta en stor och attraktiv marknad för förvaltningsföretagen.

4.2 Förvaltad kapital

Cirka 600 000 premiepensionssparare anlitar förvaltningsföretag. Cirka 87 miljarder kronor, upp från 67 miljarder kronor för ett år sedan, är placerade i 65 fonder knutna till dessa företag. I förra årets rapport överskattade vi antalet premiepensionssparare som anlitar förvaltningsföretag. Överskattningen berodde på en dubbelräkning av sparare om de ägde andelar i mer än en fond från det förvaltningsföretag de anlitate. Vår nya uppskattning visar att det i år, liksom förra årets uppdaterade beräkning, rör sig om cirka 600 000 premiepensionssparare som anlitar förvaltningsföretag. Exempel på en större förändring vi får med vår korregerade metod är uppskattningen av Indecaps sparare som faller från cirka 95 000 sparare år 2014 till cirka 55 000 sparare 2015. Förvaltningsföretagens andel av det förvaltade kapitalet uppgår till cirka 10 procent, ned från cirka 11 procent förra året. Samtliga uppgifter kommer från myndighetens databas per den 30 april 2015.

2015-09-22

4.3 Intäkter från förvaltning

Vi uppskattar att förvaltningsföretagens intäkter uppgår till cirka 490 miljoner kronor på ett år baserat på uppgifter från vår databas per den 30 april 2015 och företagens hemsidor under perioden maj – juli 2015. I vår förra rapport kom vi fram till cirka 700 miljoner kronor. Minskningen beror i huvudsak på att två företag uppger att de slutat ta ut årsavgifter samt att Pensionsmyndigheten infört en ny rabattmodell. Den nya rabattmodellen begränsar avgiften ett fondföretag kan ta ut. Ett av de företag som uppger att de inte längre tar ut en årsavgift är förra årets marknadsledare Prognosia, som förvärvats av Allra. Trots att kapitalet ökade med 20 miljarder kronor i förvaltningsföretagens fonder minskade intäkterna från fondavgifterna något på grund av den nya rabattmodellen.

Enligt vår uppskattning är Allra, inklusive det förvärvade Prognosias fonder, marknadsledande med cirka 24 procent av marknaden. Indecap och Solidar är ungefär jämnstora med cirka 18 respektive 17 procents marknadsandel. Monetar är fyra på runt 14 procent av marknaden.

Uppskattningen av beloppet 490 miljoner kronor i intäkter baserar vi på kapitalet i respektive förvaltningsföretags fonder och fondavgifterna för dessa, samt i förekommande fall den årsavgift företagen tar ut från det antal kunder som vi bedömer att de har. Om pengarna i stället hade placerats i genomsnittsfonden hade kunderna sparat cirka 240 miljoner kronor. Hade pengarna placerats i AP7 Såfan hade besparingen blivit ännu större, cirka 380 miljoner kronor. Jämförelserna gäller givet att avkastningen varit densamma.

När vi ovan beräknar intäkterna från fondavgifterna utgår vi från att förvaltningsföretaget eller den företagskonstruktion respektive förvaltningsföretag ingår i kan tillgodoräkna sig hela förvaltningsavgiften som intäkt. Det gäller för 14 av de 20 företagen som är listade i rapporten. De återstående 6 företagen bedömer vi har en lösare, provisionsbaserad, koppling till de fonder de marknadsför.

4.4 Provisionsmodellen

Stellum är det enda av de 6 provisionsbaserade företagen som på sin hemsida uppger vilka fonder de marknadsför. De anger också hur mycket de får i provision, cirka 35-40 procent av fondens förvaltningsavgift löpande. Bristen på information gör det svårt för oss att kartlägga de provisionsbaserade företagen. Vi kan därför inte uppskatta intäkterna för dessa företag. I årets rapport gäller detta Stellum, Konsument Rådgivningsbyrå, Keynes & Partners, Lundstedt Fond & Finans AB, Svensk Fondanalys och Svensk Pensionstjänst. Dessa företag har en notering om att de marknadsför andra företags fonder i tabellen på sidan 4. På grund av att vi inte känner till vilka fonderna är kan vi inte heller i tabellen uppge antal fonder och hur många kunder dessa förvaltningsföretag har.

2015-09-22

5 Förvaltningsföretagens fonder

De två tabellerna nedan listar förvaltningsföretagen och fonderna de marknadsför.

Förvaltningsföretag, namn som används i marknadsföringen	Avgift, kr/år	Fond	Fond- i- fond	Presta- tions- baserad avgift	Fond- avgift, netto, %
Advisor	645	Advisor Världen	Ja		0.53
Aktiva	-	Aktiva Fonder SICAV Monitor	Ja		0.62
Allra	-	Allra Strategi Modig	Ja		0.56
		Allra Strategi Lagom	Ja		0.56
		Allra Strategi Försiktig	Ja		0.41
		Luxembourg Selection Fund - Prognosia Galaxy	Ja		0.6
		Luxembourg Selection Fund - Prognosia Supernova	Ja		0.6
		Allra Strategi Ränta			0.44
Cicero Fonder	-	Cicero World 0-50	Ja		0.59
		Cicero Avkastningsfond			0.23
		Cicero Emerging Markets Index A			0.39
		Cicero World Asset Selection	Ja		0.59
		Cicero China Index A			0.41
		Cicero Nordic Corporate Bond			0.37
		Cicero SRI Sverige			0.5
		Cicero World Wide	Ja	Ja	0.59
IKC Fonder	-	IKC Global Brand			0.77
		IKC Avkastningsfond			0.25
		IKC World Wide			0.56
		IKC 0-50	Ja		0.56
		IKC Sverige Flexibel		Ja	0.47
		IKC Pension Variabel	Ja		0.77
		IKC Opportunities	Ja		0.78
		IKC Asien			0.78
		IKC Filippinerna			0.78
Indecap	660	Indecap Fondguide 2	Ja		0.59
		Indecap Fondguide 1	Ja		0.45
Independent	-	Independent Aktiv Max			0.62
		Independent Fonddoktor Plus			0.62
		Independent Aktiv Mix			0.62
JP-Fondval	-	JP Global Trend	Ja		0.49
Max Matthiessen	-	Navigera Balans	Ja		0.55
		Navigera Aktie	Ja		0.74
		Navigera Tillväxt	Ja		0.77

2015-09-22

Dok.bet.
Version
Dnr/ref.

Förvaltningsföretag, namn som används i marknadsföringen	Avgift, kr/år	Fond	Fond- i- fond	Presta- tions- baserad avgift	Fond- avgift, netto, %
Monetar	-	Monyx Strategi Balanserad			0.37
		Monyx Strategi Trygghet			0.34
		Monyx Aktiv Ränta		Ja	0.24
		Monyx Svenska Aktier			0.3
		Monyx Strategi Offensiv			0.37
		Monyx Strategi Världen			0.37
		Monyx Strategi Nya Marknader			0.37
		Monyx Strategi Sverige/Världen			0.37
Naventi	-	Naventi Defensiv Flex	Ja		0.55
		Naventi Offensiv	Ja		0.76
		Naventi Balanserad Flex	Ja		0.55
		Naventi Tillväxtmarknadsfond	Ja		0.55
		Naventi Offensiv Flex	Ja		0.55
Solidar	-	Solidar Sicav - Global Tillväxt	Ja	Ja	0.62
		Solidar Sicav - Global Fokus	Ja	Ja	0.62
		Solidar Fonder Etisk Plus	Ja	Ja	0.49
		Solidar Fonder Aggressiv Plus	Ja	Ja	0.49
		Solidar Fonder Flex 100 Plus	Ja	Ja	0.49
		Solidar Fonder Flex 70 Plus	Ja	Ja	0.37
		Solidar Fonder Flex 40 Plus	Ja	Ja	0.37
		Solidar Fonder Sverige			0.37
		Solidar Fonder Flex 70	Ja	Ja	0.2
		Solidar Fonder Flex 100	Ja	Ja	0.2
Stellum	-	Falcon Aggressive Fund	Ja	Ja	0.55
		Falcon Balanced Fund	Ja	Ja	0.55
		Falcon Cautious Fund	Ja	Ja	0.55
Söderberg & Partners	-	Söderberg & Partners Trygghet 75 PM	Ja		0.49
		Söderberg & Partners Trygghet 80 PM	Ja		0.49
Zmartic Fonder	-	Zmart Maximal	Ja		0.84
		Zmart Optimal	Ja		0.6
		Zmart Balanserad	Ja		0.6
		Genomsnitt av avgiftsbelagda fonder ovan, oviktade			0.52
		Alla fonder oviktade per den 30 april 2015			0.50
		Alla fonder kapitalviktade per den 30 december 2014			0.28
		AP7 Aktiefond			0.12
		Antal fond-i-fond o prestationsbaserade fonder	41	15	

2015-09-22

Förvaltningsföretagens fonder

I tabellen är företagen listade under de namn som de använder i samband med marknadsföring av förvaltningstjänster inom premiepensionen under våren 2015. Uppgift om årlig avgift kommer från företagens hemsidor under perioden maj – juli 2015. I kolumnen ”Fond” listas de fonder på Pensionsmyndighetens fondtorg som är associerade med förvaltningsföretaget antingen genom att förvaltningsföretaget har ett eget tillstånd av Finansinspektionen för fondverksamhet eller att man anlitat ett fondföretag/fondförvaltare. Kolumnen ”Fond-i-fond” visar om fonden investerar i andra fonder. Kolumnen ”Prestationsbaserad avgift” anger om avgiften varierar beroende på fondens resultat. Kolumnen ”Fondavgift netto, %” anger fondavgiften efter rabatt. Samtliga uppgifter om fonderna är hämtade från Pensionsmyndighetens databas per den 30 april 2015.

5.1 Årlig kostnad för pensionsspararen

Vid utgången av 2014 hade en genomsnittlig premiepensionssparare 114 000 kronor på sitt konto. I tabellen nedan kan man se vad den totala årliga kostnaden blir för de olika förvaltningsföretagen samt för genomsnittsfonden och AP7 Såfa.

Förvaltningsföretagens genomsnittliga fondavgifter per den 30 april 2015 är kapitalviktade. Det betyder att om företaget placerat mycket av kundernas pengar i dyra fonder, så blir genomsnittsavgiften högre än om de placerat kapitalet i billigare fonder.

Tabellen nedan listar förvaltningsföretagen i ordningen dyrast överst. Vi utgår från genomsnittsspararen som har 114 000 kronor på sitt fondkonto.

Förvaltningsföretag	Genomsnittlig fondavgift	Årlig fast avgift	Total årlig kostnad, kr	Så mycket dyrare än genomsnittsfonden	Så mycket dyrare än AP7 Såfa	Kommentar
Indecap	0.56	660	1 304	309%	853%	Försäkring ingår
Advisor	0.53	645	1 249	291%	813%	
Max Matthiessen	0.73		832	161%	508%	
IKC Fonder	0.72		819	157%	499%	
Zmartic Fonder	0.64		725	127%	430%	
Aktiva	0.62		707	121%	417%	
Independent	0.62		707	121%	417%	
Cicero Fonder	0.57		648	103%	374%	
Naventi	0.56		636	99%	365%	
Allra	0.55		629	97%	360%	
Stellum	0.55		627	96%	358%	
Söderberg & Partners	0.49		559	75%	308%	
JP-Fondval	0.49		559	75%	308%	
Solidar	0.47		533	67%	290%	
Monetar	0.36		412	29%	201%	
Genomsnittsfonden	0.28		319	0%	133%	
Ap7 Såfa	0.12		137		0%	

Årets lista toppas av de två förvaltningsföretagen Indecap och Advisor, som fortfarande tar ut en årlig fast avgift av sina sparare förutom fondavgiften. Indecaps kunder får betala 1 300 kronor för ett års förvaltning för ”Fondguide Premiepension” via de fristående sparbankerna, som också äger Indecap. I den summan ingår en

2015-09-22

Dok.bet.
Version
Dnr/ref.

livförsäkring. Advisors kunder får betala 1 250 kronor för ett års förvaltning och då ingår inte någon försäkring.

Indecap inkluderar en livförsäkring i sin fasta årliga avgift. Värdet av en sådan försäkring beror på ålder och försäkrat belopp. Om det försäkrade beloppet är 114 000 kronor, den summan som vi beräknat den årliga kostaden på i tabellen ovan, är försäkringen värd 66 kronor om året för en 35-åring och 816 kronor för en 65-åring. Vi har då räknat med samma dödlighetsantaganden som för premiepensionen, det vill säga utan hälsoprövning. Med hälsoprövning, som Indecap tillämpar enligt sitt produktblad, blir värdet av försäkringen mindre.

Förra året var den högsta totala årliga kostnaden 1 500 kronor, som togs ut av Prognosia. Sedan dess har Allra förvärvat Prognosia och förra årets tvåa på listan, Indecap är nu etta. Förra året fick en Indecapkund betala drygt 1 400 kronor. Kostnaden har gått ner, trots att den genomsnittliga summan på premiepensionsspararens konto stigit med 24 procent från 92 000 kronor till 114 000 kronor. Det beror på att Pensionsmyndigheten infört en ny rabattmodell, som vi redogör för i avsnitt 5.2.

Keynes & Partners, Konsument Rådgivningsbyrå, Lundstedt Fond & Finans AB, Svensk Fondanalys och Svensk Pensionstjänst finns inte med i listan. Det beror på att vi inte kan få fram vilka fonder dessa företag placerar spararnas pengar i. Inga fondnamn nämns på företagens hemsidor, bara att de marknadsför sig som förvaltare av premiepension.

5.2 Pensionsmyndighetens rabattmodell

Sedan förra rapporten om förvaltningstjänster har Pensionsmyndigheten ställt högre krav på rabatter från fondföretagen som har fonder listade på fondtorget. Rabatterna på fonderna utformades så att fondavgifterna fått en högsta nivå, vilket begränsar kostnaden för kunden. Denna nya rabattmodell infördes den 1 januari 2015. I tabellen nedan visar vi högsta fondavgift efter rabatt för de tre olika fondtyperna vi erbjuder.

Fondtyp	Högsta fondavgift efter rabatt
Aktiefonder	0,89 procent
Bland- och Generationsfonder	0,62 procent
Räntefonder	0,42 procent

Högsta fondavgift efter rabatt är nu således 0,89 procent. Det är fonder med mindre än en miljard kronor i kapital, och som därmed hamnar på första nivån i rabattmodellen, som kan få den högsta avgiften.

5.3 Rabattmodellens effekter

Om man bara ser till förvaltningsavgiften och bortser från den fasta årliga avgiften, som allt färre förvaltningsföretag uppger att de tar ut, är den genomsnittliga förvaltningsföretagsfonden något dyrare än genomsnittsfonden. Fondavgiften efter rabatt för de listade förvaltningsföretagens fonder ligger i genomsnitt, oviktat, på 0,52

2015-09-22

procent, ner med 26 procent från förra årets avgift på 0,70 procent. Den nya rabattmodellen Pensionsmyndigheten infört har pressat ned avgifterna rejält. Det gör att skillnaden är liten, endast 0,02 procentenheter om man jämför med snittet för alla fonder på 0,50 procent. Förra året låg detta genomsnitt på 0,57 procent och gapet var då 0,13 procentenheter.

5.4 Avgiftskonstruktioner

Det finns två fördyrande avgiftskonstruktioner, som ofta förekommer bland förvaltningsföretagens fonder. Den ena är fond-i-fond, som används i 41 av de 65 listade fonderna. Den andra är prestationsbaserad avgift, som används i 15 av de 65 fonderna. I och med införandet av den nya rabattmodellen, med en högsta fondavgift, slår inte de fördyrande konstruktionerna lika hårt mot kundens avkastning som tidigare. Den fasta årliga avgiften, som två företag anger att de tar ut, fördyrar också för spararen.

5.4.1 Fond-i-fond

Fond-i-fond innebär att man får betala dels huvudfondens avgift, dels underliggande fonders avgifter. När de underliggande fonderna byts ut ändras fondavgiften, vilket gör att spararen inte har kontroll över kostnaderna för sin förvaltning. Pensionsmyndigheten informerar spararna i ett brev om en fonds förvaltningsavgift höjs. Det gäller också om en fond-i-fonds förvaltningsavgift höjs. Däremot informeras inte spararna om avgiftshöjningar som beror på att underliggande fonder byts ut. Fondens konstruktion gör det svårt att hålla spararna kontinuerligt informerade om fondens avgift och därför har fond-i-fonder en speciell markering på Pensionsmyndighetens fondtorg.

5.4.2 Prestationsbaserad avgift

Prestationsbaserad avgift innebär att avgiften varierar beroende på fondens resultat. Även denna konstruktion gör det svårt att hålla spararen kontinuerligt informerad om avgiften. Det gör att även dessa fonder är speciellt markerade på fondtorget, då den prestationsbaserade delen av avgiften faller ut olika beroende på resultat, utan att spararna informeras brevlades. Prestationsbaserad avgift kan vara en bra konstruktion, som motiverar förvaltaren att prestera ett gott resultat, men den kan också missgynna kunden. Kunden kan till exempel missgynnas om förvaltningsföretaget väljer ett jämförelseindex som till större del består av ett ränteindex medan fondens tillgångar domineras av aktier. Om den prestationsbaserade avgiften baseras på skillnaden mellan det räntedominerade jämförelseindexet och den aktiebaserade värdeutvecklingen får förvaltaren betalt för att aktier har en bättre värdeutveckling än räntebaserade tillgångar. Det är inte en prestation utan bara i linje med förväntad avkastning på olika tillgångsslag. Det är, som exemplet visar, svårt för en kund att förstå hur avgiften räknas ut.

5.4.3 Fast årlig avgift

Endast två förvaltningsföretag, Indecap och Advisor, uppger på sina hemsidor att de tar ut en fast årlig avgift. Samtalen som kommer in till kundservice indikerar dock att fler företag än dessa två tar ut årsavgifter. Indecap inkluderar en livförsäkring i sin årliga avgift, men inte Advisor. Det är svårt för kunden att veta hur mycket livförsäkringen är värd.

2015-09-22

5.5 Historisk utveckling

I årets sammanställning har 42 av de 65 fonderna associerade med förvaltningsföretag funnits i tre år eller mer. Förra året var siffran 17 stycken. Morningstar, ett företag som betygsätter fonder, kräver att en fond varit i gång i minst tre år för att den ska kunna bli betygsatt. Den förlängda historiken förbättrar möjligheten att utvärdera förvaltningsföretagens fonder.

6 Avgifternas påverkan på pensionen

I avsnitt 5.1 redogjorde vi för den årliga genomsnittliga kostnaden för att låta ett förvaltningsföretag ta hand om premiepensionsspararnas pengar. I den beräkningen ingick både fondavgift och fast årlig avgift. Fondavgiften dras från premiepensionskapitalet på kontot, medan den fasta årliga avgiften faktureras kunden. Nedan ser vi vilken effekt fondavgifterna, som dras från premiepensionskontot, har på pensionskapitalet.

6.1 Fondavgifterna sänker pensionen

I år har fonden Zmart Maximal högst avgift av förvaltningsföretagens fonder på 0,84 procent. Förra året var högsta fondavgift 1,22 procent. Än en gång syns det tydligt att den nya rabattmodellen fått genomslag. Om man jämför placeringen i förvaltningsföretagsfonden Zmart Maximal med en placering i AP 7 Såfan så förloras drygt en femtedel av pensionskapitalet – givet en genomsnittlig sparperiod på 33 år och att avkastningen varit densamma. Det krävs att förvaltningsföretagens fonder levererar en mycket god avkastning för att det ska löna sig att betala den högre avgiften.

Om spararen väljer ett av de två företag som fortfarande tar ut en årlig fast avgift, så kostar det omkring 21 000 kronor extra under hela den genomsnittliga 33 åriga sparperioden, pengar som betalas vid sidan av premiepensionssystemet.

7 Rapportering till tillsynsmyndigheter

Under september 2015 påtalade Pensionsmyndigheten för tillsynsmyndigheterna Finanasinspektionen och Konsumentverket att flera förmodade överträdelse av regelverken för förvaltningsföretagen skett.

8 Muntliga avtal måste bekräftas från 1 juli 2014

Från den 1 juli 2014 är det inte längre möjligt att ingå muntliga avtal vid telefonförsäljning av en förvaltnings- eller rådgivningstjänst som avser premiepension. Detta står i lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler. För att ett avtal ska vara giltigt krävs att konsumenten skriftligen accepterar budet. Utan giltigt avtal ska konsumenten inte vara betalningsskyldig för tjänsten. Förvaltningsföretagen som idag arbetar med telemarketing för att avtala om förvaltningstjänster måste anpassa sig till den nya modellen och få de muntliga avtalen skriftligen bekräftade. Redan slutna avtal såväl muntliga som skriftliga gäller som tidigare.